

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Politica dlui Babeș.

De
Eugen Brote.

Ideea de a afla o punte potrivită, ce să lege poporul român cu cel maghiar, a frământat pe cei mai mulți din bărbații nostri politici ai trecutului și ai prezentului. Și dnul Dr. Emil Babeș ca om învățat și trăit mai ales în cercuri sociale maghiare a crezut, că nu poate servi poporul din care face parte mai bine, decât ocupându-se cu studiul acestei chestiuni, ce ne preocupă în urma urmelor pe toți. Trebuie să recunoaștem fără nici o rezervă munca încordată și devotată, ce a depus dl Babeș în studiul său. Multe silințe și-a dat dl Babeș pentru a lămuri această chestiune atât de importantă și a pregăti chiar soluțiunea ei. Este o lucrare merituoasă și vrednică de recunoștința noastră.

Dupăce însă politica este o știință practică, deslegarea problemelor ei nu se îndeplinește numai prin erudițiune, devotament și muncă. Soluțiunea devine numai atunci desăvârșită, când este tradusă și în viață. Pentruca să poată ajunge la această desăvârșire este necesar, ca toate constatările, toate premisele și toate concluziunile, de care se servește lucrarea politică constructivă, să isvorească din realitate.

Cât de greu s'ar presenta din punct de vedere tehnic construirea unui pod la un loc neprimis, sau ridicarea unui palat pompos pe un teren mlăștinos, — lucrul de căpetenie este totuși ca lumea pentru care a fost făcut podul să și treacă pe el, ca în palatul ridicat cu măiestrie să și locuiască aceia pentru cari a fost clădit. Dacă nimenui nu se potrivesc clădirile, ele în zadar au fost ridicate.

Avem impresia că dl Babeș n'a ținut în destul cont în lucrarea sa politică de partea practică în soluțiunea problemei.

Ne surprinde înainte de toate pesimismul, de care este cuprins dl Babeș, când examinează și judecă situațiunea actuală a poporului român. D-sa crede că Românii „perd zi de zi din teren”; că numărul lor „nu arată sporiul, ce se observă la alte neamuri cu dezvoltare normală” și că „în raport cu celelalte popoare progresul nostru cultural și economic este nefavorabil”. Constatările aceste nu corespund cu realitatea. N'am putut noi Românii să pierdem dela 1867 încoaci din teren, fiindcă nici nu apucasem să prindem teren. Fără sfială putem mărturisi această slăbiciune, după ce toată lumea știe, că vina și răspunderea nu este a noastră. Numărul Românilor crește în mod normal. Nu este permis a fi sedus de procentul de creștere mai ureat al Maghiarilor. Acesta este abnormitatea, iar nu procentul de creștere al Românilor. În multe ținuturi Românii întrec și pe acest spor abnorm al Maghiarilor. Avem și ținuturi, unde elementul românesc se dovedește cu o putere

etnică mai scăzută, dar acolo și înainte de 1867 tot așa era. Blocul românesc etnografic în Carpați este intact și nu se poate constata în nici o parte a sa vr'o slăbire, cu atât mai puțin o slăbire provocată prin stările politice recente.

Ce privește progresul cultural și economic al Românilor este mai presus de orice îndoială, că dela 1867 încoaci avântul nostru a fost oprit. Guvernele nu numai că nu ne-au ajutat, ci ni-au creat fel și fel de pedeci. Cu toate acestea nu se poate susține, că situațiunea noastră ar fi înapoiată celei dela 1867. Numărul analfabeților români va fi remas același, dar numărul cărturarilor și al orășenilor a crescut, și — ceea ce nu putem scăpa din vedere — ni-a succes a crea prin băncile românești o organizațiune economică puternică.

Pesimismul nu este deci nici decât întemeiat în situațiunea noastră actuală reală și trebuie să ne ferim cu atât mai mult de el, cu cât judecata noastră politică ar fi influențată prin vederi pesimiste și ne-ar împinge la acte de desperațiune.

Și la deslegarea problemei politice, ce-și propune, dl Babeș nu ține socoteală de realitate, ci procedează în mod abstract. Analiza situațiunei politice d-sa o face în următorul mod: noi Românii numai așa am putea lua lupta cu cei dela putere, dacă ni-ar sta la spate factori de putere, cari să ne ajute a contrabalansa forțele contrare. Lipsesc acești factori de putere. Prin urmare nu ne rămâne decât să căutăm a ne înțelege cu cei dela putere. Să ne facem Maghiarilor prieteni și „vom realiza asigurarea intereselor noastre de existență”. În această analiză nu se ține samă de raționamentul poporului român, pentru care popor dl Babeș în prima linie ostănește. Sub raționamentul poporului înțelegem modul cum el însuși își judecă situațiunea sa în stat, și cum și-a manifestat prin fapte această judecată. Vrând a da politice românești o direcție nouă, este peste puțină a impune poporului un raționament nou despre situația sa politică, a-l face să înțeleagă, că simțământul său, care l-a stăpânit până acum, a fost veacuri de-a rândul fals, și cu totul altfel a fost situațiunea sa, de cum credea și judeca el. Dl Babeș, adresându-se către poporul român, prezintă poporul maghiar ca adversar. Massele mari ale Românilor însă nici odată n'au avut simțământul că se luptă în contra poporului maghiar, nici în trecut, nici în prezent. Țăranul român, care constituie aceste masse, a văzut în domniile feudale pe asupritorii, pe exploataorii și pe dușmanii săi. Ei au fost „cei dela putere”, cu cari Românii s'au luptat, iar nu poporul maghiar. Deosebirea aceasta este foarte esențială și hotărâtoare pentru întreg mersul politice românești, fiindcă lupta primește dela început

mai mult un caracter social, decât național. Fasa din urmă în care lupta a intrat, mai ales dela Coloman Tisza încoaci, nici n'a putut să ajungă încă în conștiința poporului, cu atât mai mult nu, fiindcă era o evoluțiune făcută în numele poporului maghiar, fără ca acesta în realitate să fi dat anume autorizațiunea a o face. Dovadă sunt timpurile actuale ale reacțiunii.

În lupta sa contra domnilor feudali țăranul român a găsit un „factor de putere, care să-l ajute a contrabalansa forțele contrare”, și nu poate crede pe dl Babeș când afirmă astăzi că acest „factor de putere” nu există nicăiri. Nu poate să-l creadă, fiindcă istoria Românilor înregistrează la diferite epoci ajutorul real al acestui „factor de putere”, care este *dinastia habsburgică*. Nu numai din carte cunoaște țăranul român acest ajutor, ci îl simte și astăzi pe fiecare zi, când se închină în sfânta biserică, ridicată și întărită sub scutul puternic împărătesc și în contra voinței dușmanilor săi. Este peste puțină să faci pe acest om cu inima plină de recunoștință pentru Împărat să înțeleagă, că în lupta sa lungă și amărâ n'a găsit nici un ajutor! În mintea lui nu intră nici ideea, că în împrejurările schimbate s'a schimbat și pozițiunea dinastiei față cu noi. Este o mare virtute a neamului, este o cumpănire foarte caracteristică Românului, care împedecă o evoluțiune pripită în simțirea și judecarea sa. Nu fără rost dăm politice noastre naționale atributul de tradițională. Este o tradițiune lungă și întărită cu temeiuri seculare, care ne silește pe noi Românii să vedem să simțim și să judecăm astfel.

Nu va înțelege poporul românesc pe dl Babeș, când pretinde ca „factorul de putere”, care să ne ajute în lupta noastră, să stee „la spatele nostru”. Nu așa judecă poporul, nu astfel vede el situațiunea politică, n'a crezut el nici odată că și-a acoperit spatele prin vre-un „factor de putere”. Concepțiunea lui despre lupta politică purtată de dânsul este cu totul alta. Chibsuit ca totdeauna, țăranul român pornește din convingerea neștrămutată, că este un *interes capital al dinastiei și al împărăției*, ca toate popoarele ei să fie deopotrivă mulțumite. Dacă Împăratul dă unuia prea mult și altuia prea puțin, echilibrul între popoare se strică, în paguba intereselor dinastice și patriotice. Remediu, leacul și îndreptarea tot dela Împărat va trebui să provină, fie azi, fie mâine, și nu de dragul nostru, al Românilor, ci în interesul dinastiei și al împărăției. Din aceste vederi a rezultat programul politic al Românilor, care pentru toate timpurile se poate reasuma în *egala îndreptățire a popoarelor*. Românii nu cer nimic pentru ei, și ce cer ei cer pentru toți. Prin urmare ei nu vor să biruiască în luptă politică alte popoare, și n'au nici o trebuință ca „la spatele lor” să fie „un factor de putere”, cu ajutorul căruia să biruiască. Ei au înțeles, ca intere-

sele lor să le lege în mod firesc de interesele dinastiei și ale împărăției. Va să zică nu „factorul de putere” să fie la spatele lor, ci ei, Românii, să fie la spatele „factorului de putere”. Nici odată Românii n'au cerut dela Împărat ajutor în lupta lor, ci au cerut totdeauna dreptate.

Dar massele mari ale poporului românesc nu vor ști ce vrea să spună dl Babeș, când le vorbește „de modalitatea unei înțelegeri cu partidele politice maghiare”, care ar fi totodată și soluțiunea teoretică a problemei politice. Ele nu vor fi în stare să-și dea samă de importanța unei asemenea înțelegeri, dupăce în conștiința lor orice putere de stat purcede numai dela Împărat. Puțini vor fi printre sătenii noștri, cari vor fi auzit sau vor fi știind ceva despre *Sanctiunea pragmatică*. Cu toate acestea, concepțiunea masselor despre isvorul puterii de stat congruează cu legea fundamentală a monarhiei. Întrebarea deci, că ce ar putea să dea Românilor partidele maghiare politice, și că ce n'ar putea să ne dea Împăratul cu mai mult rost, rămâne deschisă pentru massele mari ale poporului. Numai o înțelegere cu alte popoare și în deosebi cu poporul maghiar ca *primus inter pares*, asupra executării drepturilor date de Împărat, ar intra în mintea și judecata masselor, și cu rezerva, că dacă această înțelegere s'ar dovedi imposibilă, tot Împăratul să stabilească echilibrul între popoare.

Astfel raționează masele; și dacă este vorba a da o direcțiune oare-care politice românești, este peste puțină a desconsidera acest raționament, indiferent în ce mod ar fi el calificat. Fie raționamentul bun sau rău, fie corect sau greșit, el devine un calcul real al tuturor socotelilor noastre politice.

Dl Babeș însuși admiră lupta poporului român purtată dela 1867 încoaci, admiră „solidaritatea și marea sa energie”, admiră „stăruința sa uimitoare”. Ce altă dovadă mai trebuie, că aceste masse sunt pătrunse de același gând, de aceeași judecată, de același raționament? Șaguna, bărbatul atât de binemeritat pentru poporul său, cu autoritatea sa, cu pozițiunea sa înaltă, n'a fost în stare la 1867 să tragă după sine aceste masse, după ce la 1848 ca om tiner și aproape necunoscut le condusesse cu ușorință. La 1848 ele păseau cu însuflețire, fiindcă realizau ceea ce era în gândul lor, la 1867 ele au preferit să stee mai bucuroși la o parte, decât să sprijinească o politică, care după judecata lor, nu era nici în interesul dinastiei, nici al împărăției, nici al Românilor. Masse atât de conștiente de ceea ce fac și cu pas atât de hotărât în mersul lor nu pot fi conduse, decât dacă intri în gândul și judecata lor, ce le au asupra politicei statului în general și asupra politicei românești în deosebi!

Diagnoză.

— Din cartea dlui Dr. Emil Babeş. —
(Fine).

Oricine, care cunoaşte regulile strategiei şi ale tacticii moderne, trebuie să fie în clar cu noţiunea aşa numitei „defensive de pază”, o datorită a celui mai mare general, când stă în faţa sa puterea neasămănat de mare a duşmanului, cu scopul de a şi cruta şi consolida forţele. Chiar şi Napoleon cel mare a preferat de multe ori retragerea în defensivă. Critica strategică a judecat de corectă depunerea armelor din partea lui Görgey la Sîria, precum Cezarul Romei desădăşit îşi cerea înapoi dela Varro legiunile jertfite uşurate!

Să nu flu rău înţeles, nu vreau să pîdez pentru încetarea sau slăbirea unei lupte, la care ne sileşte poziţia ameninţată; e vorba numai de stabilirea modului de luptă raţională, conform strategiei moderne, în proporţiune cu forţele noastre naţionale. De aceste forţe nu au ţinut cont iniţiatorii luptei naţionale după pactul încheiat între Ungaria şi Austria la 1867, socotind dualismul de un lucru efemer, care nu va fi de o durată lungă.

Esena acestui dualism zace în pactul bilateral: Ungaria se supune conducerii şi supremaţiei politice, economice şi militare a Austriei (resp. a monarhului), iar în schimb monarhul lasă Ungurilor mână liberă în afacerile interne ale ţării.

Ce însemnează „mână liberă” faţă de noi naţionalităţile: am avut prilej să experimentăm în curs de 40 de ani, sub această numită „eră constituţională”.

Conducătorii noştri considerau această eră forţată şi trecătoare: au luat o poziţie opoziţională, ofenzivă chiar faţă de dualism şi faţă de hegemonia maghiară.

Fiind în această presupunere, ei au pretins deplina şi egala îndreptăţire a naţionalităţilor, cerând recunoaşterea acestora ca corpuri politice, refuzând chiar şi legea de naţionalităţi (art. de lege 44: 1868) ca nesuficientă din punctul lor de vedere.

Au uitat cu desăvârşire, că suntem în Ungaria, într'un stat, unde de o mie de ani stăpâneşte rasa maghiară; uitat-au şi „mână liberă” de care Maghiarii s'au şi folosit din belşug. Ai noştri însă ignorând starea faptică, aşă căutau să se plaseze, ca şi cum ar trăi într'un stat federal. Şi-au pus o ţintă pentru a cărei realizare ni-au lipsit mijloacele, a trebuit deci să dea faliment.

Atitudinea lor a trezit în Unguri credinţa: naţionalităţile tind la desfiinţarea statului cu caracter maghiar şi la înfrângerea hegemoniei maghiare şi astfel — împinşi de instinctul lor de viaţă şi apărându-se contra tendinţelor de federalizare — Maghiarii au proclamat deviza: că noi Românii suntem duşmani ai statului ungar şi duşmanului nu trebuie date drepturi; conduşi de această mentalitate n'au executat nici legea de naţionalităţi, — simţind că prin eşecul lor la legea, care conţine toate garanţiile unei dezvoltări etnice a naţionalităţilor, „duşmanul” o să se întărească într'atât, încât cu vremea în adevăr va putea să înfrângă stăpânirea lor.

În faţa disproporţiilor enorme a forţelor şi a atitudinii perfide a cetrurilor vieneze (v. art. „Reforma electorală”) a trebuit să pierdem din teren — până am ajuns la starea tristă de astăzi.

În urma unui program „naţional”, deci particular, şi a unei ţinute ostile naţiunii maghiare am constrâns toate partidele şi nuanţele maghiare la o oarecare solidaritate faţă cu năzuinţele noastre, făcând cu putinţă formarea unui falanx irezistibil şi perzând astfel chiar şi sprijinul acelor (Fr. Deák, br. Eötvös, D. Lányi etc.), cari la 1867—68 au stat pe partea noastră; unicul L. Mocsáry „Corbul alb”, fostul preşedinte al partidului independent, rămas consecvent principilor sale, fu deservit chiar de partidul lui şi considerat de trădător al neamului; fu exclus din partid.

Desvoltându-se astfel împrejurările, am ajuns la trista experienţă, că noi — singuri cum am rămas şi părăsiţi chiar şi de pretinsul nostru patron din Viena — nu mai suntem în stare a rezista curentului contrar: partidul nostru naţional, prin diagnoză şi prognoza falsă a medicilor săi politici a ajuns deci într'un impas de tot fatal, la „punctul mort”, de unde nu mai poate nici înainta, nici înapoi.

Într'o situaţie atât de fatală partidul îşi la refugiu la sinăgăgiri, la masocarea eşecului atât de eclatant, îndemnând şi încurajând la continuarea luptei, care — precum anunţă urbi et orbi — în urma urmelor tot trebuie să ducă la izbândă.

Faţă cu această tactică desperată a politicianilor noştri — care de loc nu-mi pare reală — noi cari nu am luat parte la ea, deci nu suntem angajaţi şi preocupaţi nici într'o direcţie, fără a ajunge în coliziune cu convingerea şi conştiinţa — nu mai putem privi cu mâinile în sân mersul lucrărilor, văzând clar greselile, primejdia şi halul, în care am ajuns. Vedem că singuri noi de noi, precum n'am fost în trecut, nici în viitor nu suntem în stare a ne asigura condiţiile de viaţă; avem nevoie de sprijinul altor factori mai puternici; neputându-ne încrede în sprijinul înzădar aşteptat dela Viena, trebuie să ne căutăm aiurea tovarăşi de luptă.

Pe aceştia îi putem afla la partidele mari ale ţării.

Un astfel de sprijin însă recere ne-greşit schimbarea atitudinii noastre politice de până acum: reducerea postulatelor şi acomodarea la programele acestor factori, căoi fără a părăsi o bază perhorecată de dănsii: orice cooperare şi orice sprijinire a năzuinţelor noastre e absolut imposibilă; neducându-se muntele la Mohamed, el are să se apropie de dănsul. Cea mai nouă şi fatală piedecă a stăruinţelor noastre este tendinţa de maghiarizare, născută în creerii iritaţi ai şovinistilor în urma ţinutei noastre duşmane.

Dinaintea acestor tendinţe şi în lipsa unei atitudini amăsurate împrejurărilor, am fost siliţi şi noi a ne retrage în basteioanele noastre cele mai tari, dar şi cele din urmă: în biserică şi şcoală.

Nu e cu neputinţă, ca atunci când nu ne vom mai putea apăra nici aceste fortăreţe: în urma decadenţei culturale şi spirituale, a pauperizmului general ce-i va urma, poporul nostru va scăpa de tot şi va ajunge soartea pariilor din India.

Cercetând evoluţiunile mai nouă vedem, că cu cât mai aprig am dat piept cu puterea, cu atât de mult am pierdut terenul, cu atât mai mult ni s'a înrăutăţit soarta.

Şi dacă pe lângă toate acestea tot ni-a mai rămas un popor intact şi instituţiuni preţioase, acestea nu o putem atribui opoziţiei noastre agresive, ci mai mult prudenţei, spiritului de acomodare a acelor bărbaţi ai noştri, cari în rolul lor de sprijinitori ai puterii de stat au izbutit a ne feri de atacurile acestei puteri.

E doar curat ca lumina zilei faptul, că parlamentul şi guvernul ungar conced numai ceea ce nu li se pare stricacios sau primejdios pentru ei înşişi, şi ascultă numai de graiul acelor, în cari cred că află prietini; numai lor le fac concesii şi nu sunt atât de imbecili, ca să dea arme duşmanilor, cari apoi să le ridice împotriva lor. E atât de pozitivă maxima aceasta, că n'o putem trage la îndoaie, cunoscând, vecinicele legi ale logicii şi psihologiei.

Care va să zică: dacă aşteptăm dela elementul domnitor îndeplinirea pretenziunilor noastre atât de juste, trebuie să liniştim, că nu vom abuza de acelea în paguba lor; trebuie să-i convingem, că nu suntem nici duşmanii statului, nici ai neamului maghiar, cu care având mari interese comune, mai vârtos faţă de puhoiul puternic şi primejdios al popoarelor slave — putem şi trebuie să găsim punctele de apropiere.

Cel mai cardinal punct de apropiere ni-l îndigetează contra curentul puternic — ivit în evoluţia societăţii maghiare: curentul democratic, din fire contrar tuturor tendinţelor separatiste, deci incompatibil şi cu năzuinţele de maghiarizare.

Acest curent nou, care în deceniul din urmă a făcut progrese însemnate chiar şi în sîrele societăţii culte maghiare — a pornit din două centre opuse: din cercurile sociologilor moderni şi social-democratice, cu un caracter anti clerical, şi parte internaţional; de altă parte din cercurile clericale, născând partidul creştinilor sociali, de caracter naţional şi anti-semitic.

Amândouă sunt gata a ne primi cu braţele deschise şi a ne sprijini năzuinţele, încât acestea vor fi libere de un particularism naţional şi confesional, deci compatibile cu principiile generale ale democraţiei. Dar nu numai cu aceştia, ci cu toate partidele tin cu putinţă o cooperare pe lângă aceste condiţii, aflându-se în sânul fiecărui partid un număr considerabil de bărbaţi, cari apreciază năzuinţele noastre şi doresc cooperarea cu elementele moderate şi patriotice ale naţionalităţilor, cum voi desfăşura în capitolul următor al acestui tractat.

Noi Românii ca un element democratic — fără aspiraţiuni separatiste — cari dorim a ne valida drepturile fireşti în cadrele egalei îndreptăţiri a popoarelor: suntem chiar predestinaţi pentru realizarea acestor principii şi pentru o cooperare cu toate elementele omogene spre realizarea statului modern de drept, în

care toate popoarele îşi vor afla asigurarea intereselor juste.

Acomodându-ne acestor exigenţe şi reuşind a ne prezenta Maghiarilor prietini, avizaţi unii la alţii prin interese primordiale de existenţă de sine trebuie să se schimbe şi ţinuta lor faţă de noi, ca faţă de un element prieten, care pe baza principiilor democratice tinde la întărirea intereselor adevărate ale statului. Dacă vom izbui, şi pe lângă puțin tact trebuie să izbutim, nu mă îndoiesc că vom realiza asigurarea intereselor noastre de existenţă.

„Ungaria, naţionalităţile şi străinătatea”.

În numărul 5 al ziarului nostru am solicitat cuprinsul bogat al primului număr de pe anul acesta al revistei politice sociale „Huszadik Század”, care apare în Budapesta, sub conducerea domnului *Lászi Oszkár*, promiţând, că vom reveni asupra unor articole mai interesante, publicate în acest număr. Ne împlinim promisiunea şi reproducem de astădată în întregime articolul domnului *Lászi* publicat sub titlul de sus şi referitor la persecutarea presei nemaghiare dela noi. Dăm articolul în traducerea făcută de ziarul „Lupta”, după cum urmează:

„În legătură şi paralel cu acea criză internă, care se petrece astăzi în Ungaria şi prin care azi aproape toţi oamenii şi toate ideile vechiului regim politic s'au discreditat în faţa lumii societăţii maghiare: o a doua şi nu mai puțin grea criză ia proporţii tot mai mari, o criză externă, în care Ungaria actuală stă discreditată în faţa celei mai distinse părţi a lumii culte. Până când figuri ca Széchenyi, Petöfi, Kossuth şi Deák au adus numai glorie numelui maghiar, astfel că Ungaria revoluţionară din anii 48 s'a împărţit de simpatia celor mai înalte spirite ale lumii: sistemul Wekerle-Kossuth-Apponyi a făcut Ungaria urgisită şi dispreţuită în faţa opiniei publice iubitoare de progres a străinătăţii. Zi de zi apar articole, cari scriu despre noi ca despre o ţară înapoiată, coruptă şi anticulturală; ca despre cea din urmă cetăţuie a feudalismului şi clericalismului; ca despre cea mai periculoasă tovarăşe de arme a celei mai noi alianţe sfinte ce se va forma împotriva progresului (acest lucru l-a scris Jaurès); ca despre focarul principal al jingoismului lărmuitor şi întunecat; despre patria clasică a apăsării naţionale. Este imposibil ca aceste declaraţii ce se înmulţesc, să le cetească fără supărare şi fără roşirea obrazului, chiar şi acela, care a rupt cu toate prejudecăţile patriotice, de paradă şi care în mare parte le socoteşte de drepte, ba le şi propagă aceste constatări. Pentru că noi simţim, că aceste atacuri cu toată bunăcredinţa lor încontestabilă şi cu toată exactitatea informaţiei de care dispun, totuşi conţin o mare nedreptate la adresa Ungariei: aceea ce e svârcoirea unei caste minimale şi pe cale de-a se prăbuşi, a unei caste egoiste şi hrăpăreţe: ei o înfăţişază ca un păcat al întregii naţiuni maghiare.

În adevăr nu numai rolul nostru de care ne-am achitat cu cinst în împărţirea internaţională a muncii, dar şi patriotismul în înţelesul lui curat ne porunceşte să ne folosim de ori şi de prilej pentru a lămuri străinătatea, că politica derutată şi coruptă a reacţiunii feudale maghiare nu e condamnată numai de opinia publică a Europei, ci şi de păturile mai luminate ale burghezimei, muncitorimii şi ţărănimii maghiare. Dar pentru ca să ne putem ridica cu toată greutatea şi importanţa necesară în această direcţie, trebuie mai întâi să distrugem aici la noi acasă legenda nălcucii pericolului naţionalităţilor şi să arătăm egoismul brutal al acelor interese de puteri, cari — ca în tot locul, după cum ne arată istoria universală — îndrumă feudalismul la ascuţirea contrastelor naţionale.

Pentru că străinătatea din perspectiva ei depărtată vede numai atât, că maghiarii exploatează şi apasă pe naţionalităţi. Dar nu vede — după cum nu vede nici partea mai incultă a burghezimei maghiare muncitorimii, a ţărănimii şi a naţionalităţilor chiar — că această tiranie de privilegiaţi nu spasă numai pe „duşmanul comun”, pe naţionalităţi, ci pe toate elementele productive şi muncitoare ale acestei ţări. E doar o naivitate să crezi, că o parte din această ţară, partea locuită de naţionalităţi ai putea s'o ţii într'o apăsare politică şi culturală, fără ca cealaltă parte să simtă aceasta, sau chiar să-i fie spre folos. Ingenunchierea volnică a periferiei naţionalităţilor stăngeneşte şi tulpina maghiară a acestei ţări în libertatea şi bunăstarea ei materială. Este timpul suprem ca acest adevăr fundamental să nu fie recunoscut numai de străinătate, ci să fie pătruns de democraţia maghiară. Pentru că fără recunoaşterea acestui adevăr, din

Ungaria nu poate deveni nici stat de drept, nici stat naţional.

În faţa acestor adevăruri, politica oficială se obrăzniceşte şi minte mai departe. E un calumniator mizerabil acela, care vorbeşte de persecuţie naţională aici în acest „ostrov al libertăţilor”. În Ungaria libertatea convingerii şi a gândirii e deplină. Iată câteva exemple mai noi, admirabile:

Advocatul din Cluj Cassiu Maniu a fost condamnat la un an închisoare de stat şi 1000 coroane amendă, pentru că din prilejul egitaţiilor provocate de procesul Polónyi-Lengyel, într'o scrisoare adresată lui Björnson a desvâlit corupţiunea stărilor dela noi. E drept că această scrisoare nici nouă nu ni-a plăcut, căzând însăşi în cunoscuta greşală a streinătăţii, de-a atribui întregului neam unguresc păcatul oligarchiei maghiare, de-a duce, pentru justificarea acestor împrejurări, cu un pas mai departe teoria de rasă naivă şi intolerantă profesată de Gobineau. Dar aceste doctrine răscite trebuie combătute prin argumente şi nu prin puşcărie. Cu deosebire dacă înţelegem starea suflătoare a unui om al naţionalităţilor, persecutat până la sânge pe timpul înfamiiilor cazului Polónyi, când şi noi înşine simţeam, că cea mai de pe urmă iluzie ne-a murit din câte nutream faţă cu statul de drept maghiar.

În luna Decembrie a anului trecut avocatul din Deva, Francisc Hossu-Longin, încă a fost condamnat la această pedeapsă oribilă pentru un articol de ziar, ale cărui părţi incriminate sunt următoarele. (Aici se reproduc pasagiile incriminate din articolul dlui Hossu.)

Am citat verbal părţile incriminate, pentru că ori ce om cinstit să înţeleagă din ele spiritul lipsit de conştiinţă, îngust, trivial şi plin de cruzime, cu care se rezolvă la noi chestiunea naţionalităţilor. Pentru aceste constatări în adevăr potolite şi moderate (în patria clasică a corupţiei de judeţ şi a teroarei administrative!) îi lipsesc pe un an de libertate pe cetăţenii, cari spun adevărul. Doar ori-ce scriitor social-politic vorbeşte de o sută de ori mai aspru de stările noastre.

(Va urma).

Lămuriri.

Domnul Dr. N. Bălan ne roagă să-i publicăm scrisoarea următoare:

Stimate Dle Redactor! Relativ la articolul „Pentru Revista Teologică”, publicat în Nr. 7 al ziarului ce redactaţi, ca colaborator al acestui ziar Vă rog să daţi loc următoarelor lămuriri:

1. Autorul numelui articol, ori n'a cetit cu atenţiune notiţa de câteva şire din „Rev. Teol.” la care se referă, ori îi mistifică înţelesul cu rea credinţă, ca să aibă ce combate. De ce era vorba? În articolul de fond publicat în Nr. 138 din anul trecut al „Tel. Rom.” se vorbeşte de propaganda papistă din România şi pe baza informaţiilor unei broşuri polemice, — de felul căreia, când se agită spiritele, răsar în ţară cu mulţimea, — ise aduce P. S. Sale părintelui episcop Gherasim al Romanului acuza gravă, că „a intrat în tovarăşia duşmanilor înverşunaţi ai bisericii pe care o păstoreşte”, adică în tovarăşia propagandiştilor, şi — horribile dictu — că „ar fi practicând cel mai urât păcat al pământului”. El chestie de bun simţ, să aprobă ori să nu aprobă o asemenea acuză, când se aduce, în organul oficios al mitropoliei noastre, unui episcop ortodox român — pe baza unor informaţii oulese din cutare broşură volantă. „Rev. Teol.”, cumpănind gravitatea unei asemenea acuze cu aluzii la fapte de perversitate atribuite unui bătrân episcop, şi fără a-i fi consultat cetitorii şi comitetul de redacţie a găsit cuvinţa necesară să spună că nu o poate aproba. Aceasta este „înălţimea” morală, pe care regret că nu şi-o putut „închipu” şi celoe a ţinut să o combată.

2. În chestia conflictului ivit în România pe urma reformei sinodale, direct nici am aprobat, nici am dezaprobat atitudinea „Tel. Rom.” — deşi aveam dreptul, căoi nici un ziar nu poate interzice critica altora la păreri ce le pune pe piaţa publicităţii. Dar n'am uzat de acest drept încontestabil; dovadă sunt articolele publicate în „Rev. Teol.”, dintre cari nici unul nu se referă direct la ţinuta „Tel. Rom.” în chestia conflictului sinodal, deşi reprezenta păreri contrare în unele privinţe. Ceeace zicea „Rev. Teol.” în notiţa imprecisată s'a referit la informaţiile unilaterale, ca cele arătate mai sus, pe cari le-a dat „Tel. Rom.”. Încolo — fiecare să se ferească cu părerea sa, dar şi noi, pentru părerea noastră, nu avem trebuinţă de permisiunea altora. Pe terenul discuţiilor publicităţii, părerea ori-cui „tantum valet, quantum probat”, indiferent dacă cineva îi recunoaşte respectivului ori nu-i

recunoaște superioritatea și autoritatea. Dreptul de a lua cuvântul într-o chestie de publicitate, și-l dovedește fiecare prin competență, cu care tratează acea chestie. Pentru un creștin cu convingeri religioase, dreptul de a se pronunța, când conștiința îl îndeamnă, în anumite chestii bisericești, este o *datorie* impusă de dragostea față de biserică al cărei bine îi zace la inimă. E vai și amar de acea biserică, ai cărei fii habar n-au de cele ce se petrec în sânul ei! Pentru „Rev. Teol.” aceste *convingeri* sunt de sine înțelese, de aceea nu va înceta a-și spune părerea deschis în chestiile noastre bisericești, când conștiința îi va dicta să vorbească, în interesul bisericii.

3. Este greșită afirmația, că aș fi rămas singur și izolat cu păreri în chestia conflictului sinodal. Adevărul e, că mulți scriitori din biserică României, între cari chiar profesorul de drept canonic dela facultatea teologică din București, au combătut noua lege sinodală. Apărătorii ei au fost cei ce făceau politica stăpânirii. Pe a cui parte a stat dreptatea, ni-a dovedit sf. Sinod, care a aplanat conflictul, declarând că are să ceară *modificarea legii*. Între astfel de împrejurări mi se pare că apărătorii legii au rămas în afară de părerea sf. Sinod.

4. Chestia atitudinii creștinului față de o lege nedreaptă a statului în afaceri bisericești, este mult mai complicată decât cum crede „Tel. Rom.”. Chestiile bisericești pentru un om de convingeri religioase sunt chestii de conștiință, care nu se mulțumesc numai cu salvarea aparențelor externe, cu *legalitatea*. Ca să nu lungesc vorba pe această temă, întreb: ce s'ar fi ales de biserică creștină, dacă creștinii celor dinți veacuri s'ar fi „supus” ordonanțelor statului roman, prin cari nu se recunoștea bisericii lui Cristos dreptul la existență?

În sfârșit lecții de politică moderată, precum și ascuțit personal puțin moderat, cu care am fost tratat — privesc exclusiv pe „Tel. Rom.”.

Primiți expresia deosebitei stime ce vă păstrez.

Sibiu, 21 Ianuarie v. 1910.

Dr. Nicolae Bălan.

Am dat lămuririle acestea în întregime, așa cum ni le-a trimis dl. Dr. Bălan, și trebuie să declarăm, că ne mulțămim pe deplin, parte pentru cele cuprinse în ele, parte pentru cele ce nu se cuprind în ele. Se vor convinge cetitorii noștri din aceste lămuriri, că am avut dreptate când spuneam, că dl. Bălan stă la o „închipuită înălțime”, — dovadă tonul în care ne dăscălește, pe noi cei de jos. Se vor convinge apoi cetitorii, că aveam dreptate când spuneam, că dl. Bălan stă singur și izolat cu păreri sale în chestia conflictului bisericesc din România, pentru că *dela noi* nu se poate provoca la nimeni că l-ar aproba, decât numai la unii din România, unde cum se știe toate chestiile vin prinse din punct de vedere politic și de partid. Cine ar și putea fi la noi atât de nesocotit, să se pună pe un punct de vedere, care nu înseamnă altă, decât *atac* în contra organizației noastre bisericești?!

Se vor convinge pe urmă cetitorii, că cu privire la „principiile moderate” și obiceiul „de a merge totdeauna cu stăpânirea” dl. Bălan nu are de spus nici un cuvânt, prin urmare recunoaște prin tăcere că — *a greșit*. Dar ca unul ce are atâtea însușiri frumoase, ca: „înălțime morală”, „competență” de a judeca, simțul de „datorință”, „convingere” și curajul de a da exprimare convingerilor, „conștiință” etc. etc. (tot lucruri pe cari alții, firește nu le au), putea domnul Bălan să-și recunoască greșala și se retragea de la ceea ce din greșală a afirmat, pentru a nu aduce pe nimeni în ispită de a crede, că poatecă totuși nu a fost greșală la mijloc?!

Domnul Dr. Bălan ne spune, că nu l-am înțeles, ori n-am voit să-l înțelegem, pentru că nu atitudinea noastră în conflictul bisericesc de dincolo a dificultății o dă, ci faptul, că am adus în legătură pe P. S. Sa episcopul anatemisator Gherasim cu propaganda catolică din România. Credem, că lucrurile stau tocmai întors: dl. Bălan n'a înțeles rostul articolului nostru, prin care am voit numai să arătăm, cum P. S. Sa, din cauza conflictului pe care l-a provocat în biserică, poate fi învinuit acum cu fel și fel de fapte, și cum cei ce voiesc umilirea și batjocorirea bisericii noastre știu să faurească din atitudinea P. S. Sale armă pe seama propagandei lor, deci armă în contra bisericii, pe care P. S. Sa oreda că o apără, provocând conflict în sânul ei. De altcum știa foarte bine dl. Bălan cine a scris acel articol: unul, care numai cu stăpânirea nu e obișnuit a merge, și totuși a ajuns la concluzia la care a ajuns?...

Să nu se supere deci dl. Bălan, dacă îi dăm de nou sfatul, să fie cumpătat

la vorbă, scrupulos în creșterea judecății, și să nu uite, că cu toată învățătura și înălțimea morală ce o are, sunt chestii, în cari nu dă e competent să aprobe ori să nu aprobe pe alții, ci alții pe dsa, a nume, aceia, cari au trecut prin școală, pe care dsa încă nu a absolvit-o, o școală, care nu împarte diplome, dar împarte învățături mai sigure decât cea din cărți, — *școala vieții!*

Credem, că ne înțelege!

NOUTĂȚI.

Fond cultural. În anul abea trecut s'a făcut colecția pentru fondul cultural al diecezei Aradului. Fondul, cum se știe, are menirea de a salva școlile române confesionale în comune, unde din pricina sărăciei este absolut cu neputință a le susține în condițiile impuse de articolul de lege XXVII din 1907. La acest fond eflăm, că a contribuit marele proprietar din Lucăret, ilustrul domn Dr. Iosif Gallu, suma de 10 mii de coroane. Au mai contribuit cu sume frumoase P. S. Ioan I. Papp, episcopul Aradului, 1000 cor. dnii; Dr. Emil Bibes 200, Vasile Beleş protopop în Arad 100, Dr. Nic. Călan medic în Peșca 100 cor. Viet. Popovici preot în B. Ciaba 100 cor. ș. a.

Dela Asociație. O conferință de un conținut cu totul nou la Asociație s'a ținut ieri, Duminecă, după amiază în sala Muzeului. Dl. Romul Popescu, funcționar la „Albina”, a ținut să dovedească publicului numărul, că cineva poate să fie un zelos funcționar *albinist*, dar în același timp și un *intrepid alpinist*, care a făcut până acum câteva respectabile excursii în Carpații Ardealului și în Alpii Elveției. Conferențiarul ni-a descris cu d'amăruț o călătorie a sa, făcută întovărășit de doi amici turiști, pe munții Făgărașului. În excursiunea aceasta a fotografiat mai multe regiuni muntoase de toată frumusețea, și acum le-a explicat cu ajutorul schiotei optice. Exponerea ușoară și interesantă a călătoriei, cu părțile ei bune, frumoase, dar uneori și grele, de sigur va îndemna pe mulți ascultători d'a face excursii în munte, cel puțin pe aceia, cari au puterea și elasticitatea de a urca și coborâ dealurile și văile noastre, pline de sălbatică poezie. (e).

La catedra universitară, rămasă vacantă în urma decedatului profesor Gr. G. Tocilescu, candidatul este dl. V. Părvan.

Asociația din Arad. Asociațiunea culturală arădenă își reîncepe conferințele publice. Ieri, Duminecă, în 6 Februarie dl. Dr. G. Ciuhăndu avea să vorbească despre: *Raportul dintre biserică și limba vie a poporului*. În Dumineca viitoare în 13 Februarie va ține o conferință dl. Sever Bosu, vorbind despre *Titu Maiorescu*.

† Björnson Björnsterne, marele poet norvegian, a decedat Sâmbătă sara în Paris, în etate de 78 ani.

Pentru inundații francezi. Impăratul Germaniei Wilhelm a exprimat republicii franceze regretele sale pentru nenorocirea îndurată, și a trimis pentru alinarea suferințelor produse de inundație suma de 20 mii de mărci. Scapșina din Belgrad a dat 30.000 de franci.

Datele statistice mai nouă arată, că numărul tuturor ortodoxilor este de 122 de milioane (din care în Rusia 83 de milioane), al protestanților e de 175 milioane, iar al romano-catolicilor de 305 milioane.

Contra epidemiilor. Parisienii se tem acum să nu izbucnească epidemii în oraș pe urma inundațiilor. Conduțele de apă au fost de sigur în multe părți infectate. E pericol mai ales pentru aceia, cari nu vor lua măsuri de a ferbe apa înainte de a o întrebuița, și astfel se vor putea ivi multe cazuri de tifos. Comitetul permanent de epidemii s'a întrunit sub prezidenția celebrului doctor Roux, directorul institutului Pasteur și a luat mai multe măsuri pentru desinfectarea apei de beut, precum și a locuințelor și pivnițelor străbătute de apa murdară plină de microbi.

De bucurie. Saveta Dragotin, din părțile Aradului, emigrase cu bărbatul său la America. După câțiva ani de muncă femeia s'a reîntors în săptămâna trecută acasă, cu gândul să-și ducă și copiii — opt de toți — la America. Când a sosit în gara Aradului, mama de bucurie că își revede copiii, a nebulit. A fost dusă într-o casă de sănătate.

Podul dunărean, care va lega România de Bulgaria, se va clădi la Corabia, unde armata română în 1877 trecuse Dunărea. Lucrările vor începe în anul acesta, și podul va fi gata în primăvara anului 1912.

Viață lungă. În cătunul Margina lângă târgușorul Bohași, în județul Neamț, a răposat țărâna Anica Popescu, în etate de 136 de ani. Un frate al femeii, mort în anul trecut, a trăit 123 de ani. O fiică a ei trăiește, și e relativ tânără: de 94 de ani.

Cleptomanie. În zilele acestea, cu prilejul vânzărilor totale la mai multe magazine din Londra, s'au înmulțit într-un mod îngrijitor cazurile de cleptomanie. Dame din lumea cea mai bună au fost surprinse furând obiecte din prăvălii. Obiectele furate sunt adesea de un preț neînsemnat, uneori pentru dame de nicio un folos. Judecătorii din Londra au acum zilnic de lucru cu asemenea hoațe. Medicii sunt convinși, că în cele mai multe cazuri este vorba de cleptomanie.

Rocheftort, publicistul bătrân francez, om cu mult temperament, a implinit în zilele acestea vârsta de 80 de ani. În trecutul său aventuros a colaborat la „Figaro” și „Soleil”. În 1868 și-a înființat celebra gazetă „Lanterne”, în care ataca violent guvernul lui Napoleon III; a luat parte în răscoala comuniștilor și a fost deportat în Noua Caledonia, unde a stat 7 ani. Întors la Paris a întemeiat ziarul „Intransigeant” și l-a redactat până în 1907. Acum lucrează la „Figaro” și la alte foi.

Societatea acad. social-literară „România Jună” aduce pe cale publică mulțămitele ei călduroase Ven. Consistor Mitropolitan din Sibiu pentru opul comemorativ a lui Șaguna, precum și onor. edituri Leon Alcalay din București pentru 23 opuri și on. edituri Soces et. Comp. București pentru 5 opuri, trimise ca dar Societății noastre pentru alcătuirea unei mari biblioteci naționale aci în Viena. Pentru comitet: V. Paulian Burlă, prez. Coriolan A. Babeș, secret. de externe.

Mulțămite. Economul Todor Bulz din Șteia, după ce a dăruit mai multe rânduri de vestminte bisericești și obiecte sf. bisericii din Șteia și din comunele vecine, a dăruit comunei noastre din Tătărești (filie la Prihodiște) un rând de vestminte preoțești în sumă de 100 cor. în ziua de Anul nou 1910. Jertfa s'a-i fie bine primită în ceruri. Nicolae Celf, preot Prihodiște-Tătărești.

În loc de bani — ouă. Indigenii din unele părți ale statului Peru plătesc, în loc de bani, cu ouă. Pentru un păhărel de „pisco” (un fel de rachiu) plătesc două ouă; pentru o țigară dau patru ouă. Negustorii, cari adună ouăle, fac se înțeleagă mari câștiguri, pentru că pe ei îi costă 50 de ouă abea 10—50 de fileri, conform ofertei mai mari sau mai mici... Aproape același lucru îl fac în unele din satele noastre fiii poporului ales, exploatând neștiința naivilor și a săracilor.

Electra, tragedia lui Eschile, tradusă din grecește de dl. G. Murnu, care a tradus în românește și pe Homer, se va reprezenta pe scena teatrului național din București. Se vestește, că reprezentarea va avea caracterul unei serbători mari artistice. Înainte d'a se începe piesa, se va ține o conferință, în care se va vorbi despre drama grecească și în special despre Electra. Ideea o aflăm nimerită: publicul va înțelege mai bine opera celebră cu tainutele ei frumoase.

De-ale meseriașilor. Comitetul societății meseriașilor din Blaj, cum ni se anunță, a raportat în zilele acestea despre activitatea sa de până acum. Averele acestei societăți se urcă aproape la 7 mii de coroane. Societatea susține mai mulți meseriași la școli de specialitate din centrele mari ale monarhiei, ajută băieți săraci cu haine și bani, aranjează conferințe pe seama meseriașilor ș. a. Este o societate, unde oamenii lucrează cu stăruință, cu pricepere și fără gălgăie.

Mire țaran. Din Turda se știe, că Gheorghe Sărbu, în etate de numai 14 ani, a declarat părinților săi într-una din zilele trecute, că nu mai poate trăi neînșurat. Părinții au căutat și au găsit o fată de 20 de ani, gata d'a se mărita după băiat. Mirii au cerut învoirea de căsătorie dela forurile competente.

Din Brașov ni se știe, că terminându-se lucrările de canalizare în oraș, în anul acesta se va începe cu pardosirea stradelor. Afară de aceasta reprezentanța orașului se va îngriji și de construirea unui stabiliment de electricitate, care va costa cam 2 milioane de coroane.

Dar generos pentru meseriași. Cunoscutul fondator și binefacător al meseriașilor, dl. Ioan Vișa din Sibiu, din prilejul împlinirii anului al 83-lea de vârstă, a dăruit: „fondului jubilar Nicolae Orștea pentru monumentele bărbatilor bine meritați ai meseriașilor”, 12 cor. 50 bani; „fondului Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestarea fetelor sărace” 25 cor. și „fondului de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pe seama meseriașilor”, 12 cor. 50 bani, sau în total 50 cor. Pentru acest însemnat dar exprimă generosului donator mulțămite și recunoștința sa Comitetul „Reuniunii socialilor români din Sibiu”.

Invitarea fundatorilor Societății generale de consum din Sibiu, din lipsă de spațiu nu s'a putut publica în numărul din 5/II n. a. o.

Viață socială.

Teatru în Deal. Producțiune teatrală declamatorie se va aranja de către tinerimea română Duminecă în 24 Ianuarie st. v. 1910, în sala școlii gr. ort. din Deal. Începutul la 7 ore seara. Suprasolvirile se primesc cu mulțămite și se vor publica. Venitul curat în favoarea bibliotecii parohiale.

Bal în Blaj. Bal filantropic se va ține în ziua de Trei-Sfinți la 12 Februarie n. în sala „Hotelului Univers” din Blaj. Venitul curat este destinat pentru „Fondul stud. bolnavi”. Începutul la 8 ore sara. Prețul de intrare: de persoană 2 cor., de familie 4 cor. Suprasolvirile se primesc cu mulțămite și se vor cuita pe cale ziaristică.

Petrecere în Romos. Corul mixt țărănesc al bisericii rom. gr. ort. din Romos invită la concertul cel va aranja în sala școlii gr. ort. din loc, Duminecă, în 13 Februarie n. 1910. Începutul la orele 7 seara. Venitul curat este destinat în favoarea fondului acestui cor. Suprasolvirile și contribuțiile marimonioase se vor cuita publice.

Petrecere în Gurarâului. Corul diabolic al școlii românești ortodoxe din Gurarâului invită la sărbarea școlară care se va da în folosul bibliotecii școlare, Sâmbătă, în 30 Ianuarie st. v. 1910 (La trei sfinți) în sala festivă a școlii din loc. Începutul la orele 7 seara. Prețul de intrare e benevol.

Cărți și reviste.

Primăvara, sau Sfaturi și învățături date iubitorilor noștri plugari de un prieten binevoitor născut din opincă. Editura tip. C. Popp, Făgăraș, 1909. O broșură de 54 pp. Este nr. 1 din Biblioteca „Olteanului”. Prețul 24 bani.

Poșta redacției.

Dlul Z. M. în O. Nu suntem adeprenți ai ideii sulevate și astfel nu putem publica articolul trimis. Despre celalt articol nu avem nici o cunoștință. Nu ni-a sosit.

Mai mulți, Orăștie și jur. Hotărât, că nu e bine, că adunarea generală a „Ardelei” e convocată pe zi de sărbătoare, la orele 10, când toți ar trebui să stea în biserică, la sfânta slujbă. Dar nu înțelegem, de ce trebuie să o spună aceste direcțiuni pe calea publicității, și nu *deodreptul*, ca acționari ai institutului? Se poate că nu e decât o mică scăpare din vedere la mijloc, care ar putea să fie reparată ușor. Deci adresați-vă direcțiunii.

Teatru german.

Astăzi, Luni: *Salome*. Marți: *Der Wirt*. Mercuri teatrul e închis. Joi: *Die Dollarprinzessin*. Vineri: *Simone*. Sâmbătă: *Liebeswalzer*.

Invitare

la adunarea membrilor insinuați ai
**Societății generale de consum
din Sibiu,**

ce se va ținea *Duminecă în 13 Februarie 1910 la 3 ore p. m. în sala cea mare dela „Gesellschaftshaus“.*

Ordinea de zi:

1. Raportul comitetului de înființare.
2. Deciderea adunării prin votare: ca să se constituie Societatea generală de consum din Sibiu.

În cazul că constituirea s'a hotărât, ajung la ordinea de zi spre desbatere următoarele puncte:

3. Deciderea asupra statutelor Societății de consum. (Proiectul statutelor îl poate vedea zilnic dela 8—12 a. m. și 3—7 p. m. fiecare membru înscris în hălă de vânzare a Societății ceruiale de agricultură, strada Pintenului Nr. 2 și în cancelaria Centralei a însoșirilor de consum, strada Șaguna Nr. 21.)
4. Alegerea direcțiunii.
5. Alegerea comitetului de supraveghiere.

6. Hotărârea sumei maxime, care să nu fie mai mică, ca toate creditele puse în sarcina societății.

7. Imputernicirea direcțiunii spre a putea face schimbări în state, în cazul că se cere din partea tribunalului reg. ung. ca tribunal de comerț.

E dorită o participare număr-oasă. Ca legitimațiune servește această invitație și plicul provăzută cu adresa, cari sunt a se aduce și arăta la intrarea în sala de adunare a aranjatorilor.

Străinilor, adecă acelor persoane, cari n'au luat parte la afacerile de comerț sau înființare ale Societății de consum, le este intrarea în sala de adunare interzisă.

Sibiu, 3 Februarie 1910.

Comitetul de înființare:

Alfred Capesius, Gustav Sigerus, R. Albrecht, S. Schmidt, W. Copony, J. Wand-schneider, Hans Bergleiter, F. Valentini, G. Henrich, Alfred Kammer, Dr. A. Bruckner, Gustav Fritsch, Hans Wagner, E. v. Hochmeister, S. Dachler.

Centrala „însoșirilor de consum“:

C. Wolff. Gutt.
„Reuniunea agricolă cercuală din Sibiu“:
Josef Konnerth.

Nr. 6/1910.

(41) 1—3

Concurs.

Întreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea școlii gr. cat. din **Biia magiară** (M. Bénye) comitatul Târnava mică (Kis-küküllő megye) p. u. Szépmező, prin aceasta se receracă, se și înaintează ofertele în scris, însoțit de cauțiunea de 600 cor., adecă șasesute coroane, la oficiul parohial de acolo, cel mult până la 28 Februarie st. n. 1910 la orele 11 a. m.

Ofertele înrate mai târziu, nu se vor lua în considerare.

Operatele despre aceste lucrări și anume: formulariul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul, aprobate de Preaeveneratul Consistoriu Metropolitan la 7 Decembrie 1909 sub Nrul 8265, se pot studia zilnic la oficiul parohial gr. cat. d. n. Biia magiară, între orele 8—12 s. m. și 2—4 p. m.

Biia magiară, la 2 Febr. st. n. 1910.

Ioan Horșă
par. rom.

Timoteu Dulău
curator, primar.

Nr. 19/1910.

(25) 3—3

Concurs repetit.

În sensul veneratului ordin Consistorial din 22 Decembrie v. a. tr. Nr. 14565 Bis. prin aceasta să publică concurs pentru întregirea parohiei de clasa III a **Cănelul de Jos** cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele statorite de comitetul parohial și fasonate în coala B. pentru dotație dela stat.

Concurenții — cari trebuie să fi absolvați 8 clase medii înainte de teologie — au a și așterne suplicile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în termenul sus indicat, și a să prezenta în timpul și modul prescriș în Regulamentul pentru parohii, în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserica din această parohie, spre a cânta, predica și eventual a celebra sfânta liturgie.

Deva, 11 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiterial rom. gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresb.

Nr. 20/1910

[24] 3—3

Concurs repetit.

În sensul veneratului ordin Consistorial din 22 Decembrie v. 1909, Nr. 14566 Bis. prin aceasta se publică concurs pentru întregirea parohiei de clasa III-a **Cârjiți** cu filia **Bretelin** cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele statorite de comitetul parohial și fasonate în coala B. pentru dotația dela stat.

Concurenții au a și așterne suplicile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în termenul sus indicat, și a să prezenta în timpul și modul prescriș în Regulamentul pentru parohii, în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserica din această parohie spre a cânta, predica și eventual a celebra sfânta liturgie.

Deva, 11 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiterial român gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 17/1910

[34] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului al II-lea de învățător dela școala noastră din **Mihaltu** se escrie prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul 600 cor. (282 coroane din arândă anuală a unui loc arător de 6 și jum. jugăre, iar 318 cor. din repartițiune) cuartir și lemne de foc.

Cereriile de concurs se vor înainta subscrisului oficiu în termenul sus indicat, îndatorat fiind cel ales a conduce copiii în Dumineci și sârbători la biserică și a cânta cu ei la liturgie și fiind preferiți cei ce vor putea a forma cor.

Completarea salariului prescriș de art. XXVII. ex 1907 se va face cu 1 Sept. 1910 prin ajutor dela stat.

Alba-Iulia, 16 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu comitetul parohiei.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Dr. Nicolau Ittu medic

Sibiu, Str. Cîsnădiei Nr. 45 etaj.

Ordinează: 9— $\frac{1}{2}$ 11 și 3— $\frac{1}{2}$ 5.

(40) 1—3

Se vinde

cu condițiuni favorabile o **casă** pe Pământul mic la colț, potrivită și pentru prăvălie.

A se adresa la administrația acestei foi.

(2) 2—3

Un practicant de notar

află imediat aplicare în cancelaria subscrisului. Plată lunară 80 cor. Sistemizarea postului de vice-notar e în curgere. Cei cu examen sunt preferiți.

George Popp,

(36) 2—3

notar.

Părău p. u. Sărkány.

De vânzare

este în cetatea de sus o **casă** mare modernă ce aduce interese de cor. 5200.—. Deslușiri la administrația acestei foi.

(33) 2—5

Epilepsie.

Cine suferă de epilepsie, sgăriuri și alte boale de nervi, să ceară broșura despre acestea. Se capătă gratuit și franco prin

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

Prima fabrică ces. și reg. privilegiată de Casse de fer și oțel

și

lăcătușerie de artă și construcție.

E. Purece

Sibiu — Nagyszeben

Strada Faurului Nr. 19.

(22) 3—10

„CREDITUL“

instituit de credit și economii societate pe acții în Zărnești.

takarék- és hitelintézet részvénytársaság Zernestén.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii, ca societate pe acții „Creditul“ se convoacă la a

VI-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Zărnești, la 13 Februarie st. n. 1910, la 2 ore p. m. localul institutului.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării prin președinte.
2. Alegerea a doi notari și 3 verificatori.
3. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere.

4. Distribuirea profitului.
5. Alegerea a unui membru în direcțiune cu mandat pe 6 ani.

6. Eventuale propuneri înrate conform statutelor.

Domnii acționari, cari în sensul §-ului 20 din statutele societății voiesc a lua parte la adunare generală în persoană sau prin plenipotențiar, sunt rugați a și depune acțiunile și eventual dovezile de plenipotență cel puțin cu o oră mai înainte de deschiderea ședinței la casa institutului.

Zărnești, la 31 Decembrie 1909.

Direcțiunea.

(38) 1—1

MEGHIVO.

A „Creditul“ takaré- és hitelintézet részvénytársaság Zernestén részvényesei, meghívattak a Zernestén 1910 febr. hó 13-án délutáni két órákor az intézet helységében megtartandó

VI-dik rendes közgyűlésre.

Napirend:

1. A közgyűlés megnyitása az elnök által.
2. Két jegyző és három jegyzőkönyv hítesítős tag megválasztása.
3. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése.

4. A tiszta jövedelem felosztása.
5. Egy igazgatósági tagnak hat évre való megválasztása.

6. Az alapszabályok értelmében esetleg benyújtott indítványok.

Azon részvényes urak, akik a társaság alapszabályok 20 §-a értelmében személyesen vagy meghatalmazottak által kívánnak résztvenni a közgyűlésen felkérem, hogy részvényeiket és esetleg a meghatalmazást igazoló okiratokat legfeljebb a közgyűlés megnyitása előtt egy órával az intézet pénztáránál tegyék be.

Zernestén, 1909 decz. hó 31 én.

Az igazgatóság.

Contal Bilanț cu 31 Decembrie 1909.

Activa—Vagyon.	Mérleg számla 1909 december hó 31-ével.	Pasiva—Teher.	
	K f	K f	
Cassa — Pénztári készlet . . .	7,409 42	Capital social — Részvénytőke .	80 000—
Cambii — Váltók	424,597 20	Fond de rez. — Tartalék alap	10,877 90
Obligații asigurat. prin hipot. și cu cavenți — Kötelezvény kölcsönök	104,933—	Fond cult. — Jótékonycélu alap	2,000—
Conturi debitoare — Kü önféle a- dos száml.	1,240—	Deposite spre fructif. — Betétek	334,899 98
Mobilier — Leltár . . . 743—		Reescont — Visszeszám. váltók .	67,616—
după amort. — Leírás 143—	600—	Cont-curentul creditorilor — Fo- lyó számla.	18,615 20
		Diverse cont. creditoare — Külön- féle hitelező számlák	1,475 78
		Int. trans. — Átmeneti kamatok	3,643 48
		Profit transpus din an. 1908 — Nyereseg át- hoz. az 1908-dik év.	1,840 86
		Profit net — Tiszta nyereség.	17,810 42
			19,651 28
	538,779 62		538,779 62

Contul Perdere și Profit.

Spese—Kiadások.	Veszteség és nyereség számla.	Venitd—Bevételek.	
	K f	K f	
Interese: — Kamatok: pentru depuneri și spre fruct. — Tak bet. után	14,469 40	Interese: — Kamatok: Dela cambii — váltó le- számit.	29,466 36
Interese de Cont-curent — Folyó száml. után	570 45	Dela obligațiuni	8,796 70
Spese: — Költségek: Salare — Fizetések . . 1,000— Imprimare, registre, chi- rie, porto div. — Nyom- tatvány, könyv., házibér, postabér és kü.ömb . .	1,585 38	Provizioni — Jutalékok	811 46
	2,585 38	Profit transpus din 1908 — Nye- reség áthozat az 1908-ik évről . .	1,840 66
Contribuțiune: — Adók: directă egyenesen	2,048 73		
10% dare la int. de de- puneri — adó és betéti kamatok után	1 446 94		
	3,495 67		
Amortizări: — Törlesztés: Din mobilier — Felszerelésből . .	143—		
Profit net — Tiszta nyereség . .	19,651 28		
	40,915 18		40,915 18

Zărnești, la 31 Decembrie 1909. — Zernest, 1909 december hó 31 én.

Garoiu m. p.,
preș. — elnök.

Dr. Iancu Meșianu m. p.,
dir. exec. — vezér igazg.

Nicolau Pană m. p.,
contabil. — könyvelő.

Ioan I. Comșa m. p.

Nicolau Guguian m. p.

Ioan Dan m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele principale și auxiliare — A fentti kimutatást, valamint a jövedelem kimutatást átvizsgáltuk és azokat úgy a könyvek, mint az egyes okiratokkal megegyezőknek találtuk.

Zărnești, 1910. — Zernest, 1910.

Ioan Strevoiu m. p.,
președinte.

Bucur Meșianu m. p.

Ion St. Coleșiu m. p.